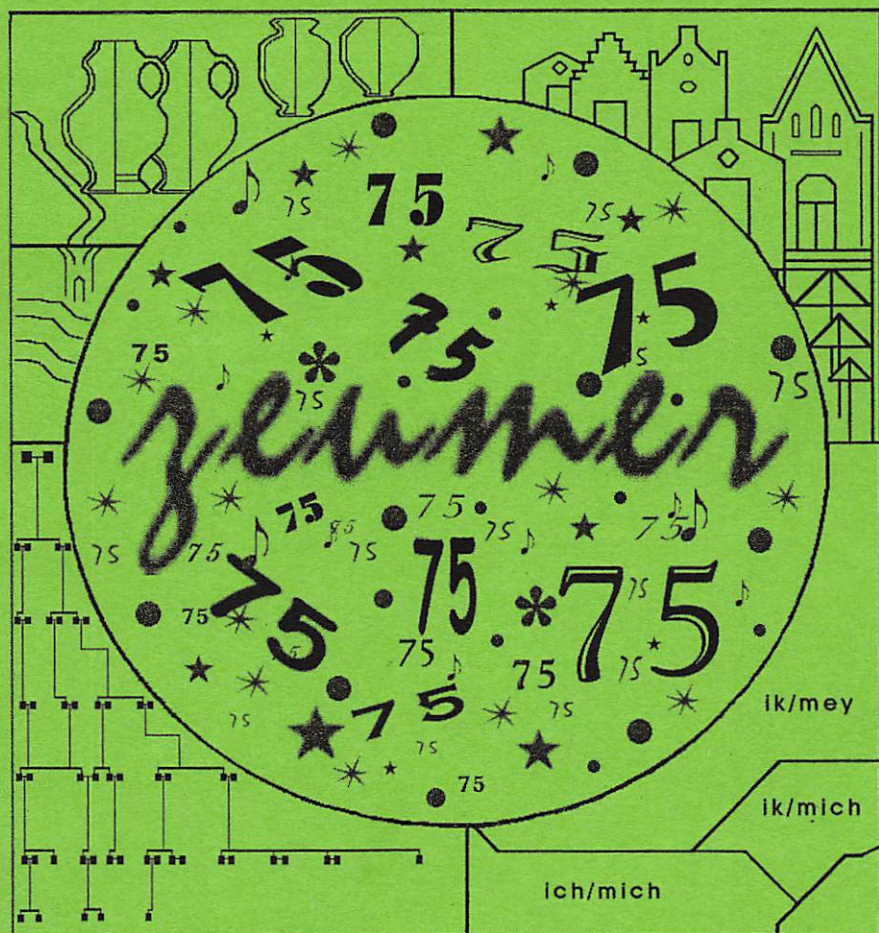

ik/mey

ik/mich

ich/mich

2003-2

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft de dorpen Swalmen, Asselt, Boukoul, Beesel, Reuver, Offenbeek en Belfeld als werkgebied.

De vereniging stelt zich tot doel de kennis van en de belangstelling voor het eigen heem te bevorderen en te streven naar het behoud, herstel en bescherming van die waardevolle cultuurelementen die eigen zijn aan het heem.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door o.a. onderzoek van bodem en archieven, het verzamelen en exposeren van streekeigen voorwerpen van geschiedkundige waarde, het houden van lezingen, cursussen, excursies en het publiceren van bevindingen van de leden.

Redactie: Jan Geerlings
Loe Giesen
Wim Hoezen
Coby Klinkhamer - van den Assem

Redactie-adres: Pastoor Vranckenlaan 54
5953 CR Reuver
loegiesen@hetnet.nl

Bezorgers:	Jan Geerlings	-	Beesel
	Arie de Wit	-	Swalmen, Asselt, Boukoul
	Lambert Niemans	-	Reuver, Offenbeek
	Twan Ernst	-	Belfeld

De Zeumer is het kwartaalblad van heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Leden ontvangen dit blad alsmede het jaarboek voor € 16,- per jaar.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ingezonden stukken. Overdrukken met vermelding van de bron zijn uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming.

Inhoud

Inhoud	1
Van de redactie	2
Programma	3
Sjerfkes	4
Mededelingen	7
Stichting Belfelds Museum	13
Pas verschenen	14
Zomaar een bidprentje	15
Recepten uit grootmoeders tijd	16
Belfeld 100 jaar geleden	17
Indiëmonument in Belfeld 50 jaar	18

Van de redactie

Nee, De Zeumer bestaat nog geen 75 jaar. Dit is het 75e exemplaar. En daar wilden we toch even bij stil blijven staan door op het voorblad de gebruikelijke tekening te vervangen. 75 nummers in 20 jaar wil zeggen meer dan 1800 bladzijden (A-5) kopij. Houden we de gemiddelde oplage van De Zeumer door de jaren heen gemakshalve op 200, dan komen we op zo'n 360.000 bladzijden. Op A-4 formaat nog altijd een respectabele 90.000 vel papier!

Kijken we terug op deze 75 nummers dan rijst ook de vraag hoe vaak oude Zeumers nog geraadpleegd worden. Zou een index op De Zeumer raadpleging bevorderen?

Kijken we vooruit dan is het, gezien de gestage opmars van internet, nog maar de vraag of bijv. de 100e Zeumer nog op papier zal verschijnen!

Naast De Zeumer valt er de komende tijd natuurlijk nog veel meer te lezen. We beperken ons tot de pas verschenen boeken waar de Heemkundevereniging direct bij betrokken is geweest: 'Sjerfkes' over het keramische verleden in ons werkgebied (zie elders in deze Zeumer) en ons broertje 'de Groeëte Zeumer', het Reuvers-Beesels woordenboek.

Veel leesplezier en een fijne vakantie.

Kopij voor de eerstvolgende Zeumer s.v.p. inleveren vóór 1 september 2003. De Zeumer 2003-3 zal in oktober verschijnen.

Programma

- juli-aug. Geen activiteiten wegens vakanties. Van 21 juli tot en met 25 augustus is de verenigingsruimte gesloten. Op 1 september kunt u weer terecht.
- 14 september Open Monumentendag in samenwerking met de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen met als thema Boerderijen.
- 5 oktober Herfstwandeling in samenwerking met IVN 'de Steilrand'.
- 11 november Lezing over Vikingen door Loe Giesen, met als uitgangspunt dia's die werden gemaakt tijdens de Denemarken-reis van enkele leden van de werkgroep Archeologie in 2002.

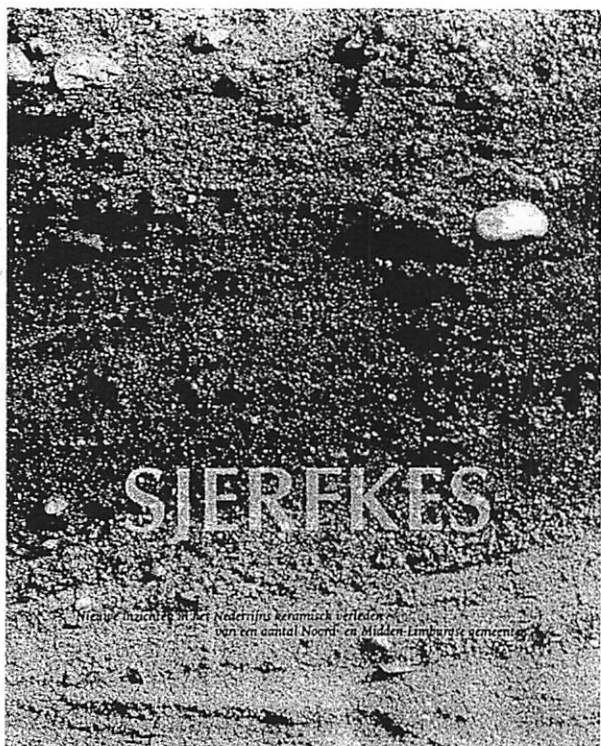
Daar door omstandigheden de datum van een activiteit wel eens kan wijzigen, wordt U verzocht de infobladen en weekbladen goed te lezen of anders even contact op te nemen met iemand van het bestuur.

Verenigingslokaal: Den Roover 8 te Reuver.

Geopend iedere maandagavond van 20.00 - 22.00 uur, met uitzondering van feestdagen en de zomervakantie.

Sjerfkes

Het samenwerkingsproject 'Sjerfkes' tussen heemkundevereniging Maas- en Swalmdal, Stichting keramiekcentrum De Tiendschuur en kunstenaar Mieke Smits, welk in 2000 van start ging, zal in mei 2003 resulteren in de uitgave van een bijzonder fraai boekwerk over het keramische verleden (de pottenbakkersnijverheid) tussen Venlo en Roermond. Het boek, dat op 25 mei verschijnt, omvat 152 pagina's, wordt uitgevoerd in full-colour en gebonden in een harde koft. Het formaat is 29 x 24 cm.

Voor leden van de heemkundevereniging geldt een speciale korting op de verkoop- en intekenprijs van dit boek. Zij kunnen een exemplaar aankopen voor de prijs van 17,00 euro. De prijs bij voorintekening bedraagt 17,50 euro terwijl het boek na het verschijnen op 25 mei 2003 voor 19,50 euro verkocht zal worden. Het boek met de ledenkorting is alleen via opgave bij Twan Ernst of in het verenigingslokaal te verkrijgen, daarbij geldt dat ieder lid 1 exemplaar kan kopen.

Het boek bevat bijdragen van Wiel Luys over de opgraving; van Jacob Schotten over de gevonden aardewerkvormen, van Jan Lucker en Ton van de Rotten over het bakproces en de ovenmodellen in de loop der eeuwen. Verder bijdragen van Ad Bogers over de Venlose pottenbakkers, Marcel Dings (Tegelen), Twan Ernst (Belfeld), Loe Giesen (Beesel-Reuver), Thijs Lenssen (Swalmen). Adri van der Meulen en Paul Smeele die landelijk onderzoek doen naar pottenbakkers uit de achttiende tot twintigste eeuw beschrijven pottenbakkers uit Tegelen en Kaldenkirchen die hun geluk elders in Nederland gezocht hebben. Verder wordt het boek gecompleteerd met een beschrijving van de kunstenaars en hun kunstwerken die vanaf 25 mei in de De Tiendschuur in Tegelen worden geexposeerd.

Deze kunstenaars visualiseerden hun beleving van archeologie en historie vanuit hun eigen manier van werken. De kunstobjecten die hieruit resulteerden bieden het publiek een volstrekt nieuwe insteek om met het verleden, het pottenbakkersverleden in het bijzonder, kennis te maken. Ze zullen de toeschouwer naar verwachting prikkelen tot nadenken.

De deelnemende kunstenaars hebben allemaal wel een bijzondere fascinatie voor een aspect van het project 'Sjerfkes'. Drie kunstenaars werken doorgaans zelf met klei en hebben daar ook nu gebruik van gemaakt. Animatiefilmer Ties Poeth heeft de klei het meest basaal benaderd, namelijk als oerklei, als product van de aarde waarop we staan. Wim Caus heeft de potscherven sec als uitgangspunt gekozen, op een manier die perfect aansluit bij zijn werk: balancerend tussen toegepast en autonoom. Pottenbakker Niek Hoogland is van een meer profaan aspect uitgegaan: de klei als bron van inkom-

sten, het dagelijks brood, zijn dagelijks brood. Beeldhouwer Hans Reijnders, in het verleden al vaker betrokken bij opgravingen, maakte van de gelegenheid gebruik om een persoonlijke archeologie samen te stellen. Peter Verheijden, de schilder die gefascineerd wordt door plattegronden en aardlagen, heeft de gelaagdheid van de opgraving gevisualiseerd. Ingeborg Meulendijks maakte een negentiende-eeuwse pottenbakkerij op schaal, waarbij een spel met de werkelijkheid wordt gespeeld. Birgitt Derks is gefascineerd door bedrijvigheid en het menselijk handelen in relatie tot machines. Haar betrokkenheid bij 'Sjerfkes' resulteerde in een intrigerende reeks tekeningen in gouache en houtskool. Mieke Smits, tenslotte, toonde met name belangstelling voor het tactiele aspect van de opgraving: het reinigen van de gevonden scherven in troebel water. Zij besloot een 'tastbaar' kunstobject te vervaardigen.

Mededelingen

Bedreigingen door bestemmingsplan bebouwde kommen gemeente Beesel?

Eind 2002 lag het Voorontwerp Bestemmingsplan "Bebouwde kommen gem. Beesel", opgesteld in oktober 2002, ter inzage. De heemkundevereniging en het IVN "De Steilrand" heeft gemeend de gemeente Beesel op een aantal zaken te moeten wijzen.

Zo is de gemeente voornemens toe te staan dat in het gebied aan de noordkant van de Berkenweg, nabij de Schans, twee woningen worden gebouwd. Hierdoor wordt de 16de eeuwse Schans steeds verder ingeklemd door woningbouw. Momenteel is dit al van twee kanten het geval. Zelfs is er in het verleden al toegestaan om in de omgrachting van de schans een tuinmuur te plaatsen. Het is onvoorstelbaar dat dit kan gebeuren. Daarmee wordt de karakteristiek van een militaire schans, vrije ligging en een vrij schootsveld, in ernstige mate aangetast. Vooral ook omdat deze schans uit 1579 een van de laatste is die in Nederland nog over is.

Reeds eerder is door de heemkundevereniging op bovenstaande problematiek gewezen en hierin worden we gesteund door de gemeentelijke monumentencommissie. Deze commissie heeft in haar vergadering van 3 juli 2002 eensgezind het college geadviseerd om verdere woningbouw nabij De Schans uit te sluiten.

Tussen de Berkenweg en het zwembad zijn sportvelden gepland. Hierdoor zal een heel perceel bos moeten worden gekapt, waardoor het bosgebied De Bercken nog verder versnipperd wordt. In dit verband hebben we de gemeente verwezen naar het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL), waarin juist gestreefd wordt naar vergroting en onderlinge verbinding van natuurgebieden tot robuuste eenheden. Hier tegen afgezet komt het voornemen van de gemeente Beesel, op zijn zachtst gezegd, wel heel bevreemdend over om de

smalle strook bos die nog rest op de overgang van het laagterras naar de winterbedding van de Maas op te offeren aan de bestemming woningbouw en de aanleg van sportterreinen. Kortom een plan, waardoor geen verbinding, maar juist versnippering ontstaat.

Bovendien hebben we hier te maken met een bosgebied gelegen op een stuifzandduinencomplex. Ten zuiden van Venlo zijn deze waardevolle, oude bossen uitgeroepen tot het Park Maasduinen.

Onze gemeentelijke maasduinen zijn echter net zo waardevol. Komend vanuit de richting Venlo lijkt het alsof Reuver midden in een bosgebied ligt. De schijn bedriegt echter lelijk, want het betreft een strook bos meet een breedte, die varieert tussen de 100 en 400 meter.

Bovendien is dit stuifzandduincomplex in de prehistorie, Romeinse tijd en middeleeuwen voor de mens een aantrekkelijk woongebied geweest. Men woonde namelijk het liefst op een hoogte nabij het water en de vruchtbare gronden van het Maasdal. Deze stuifzandduinen vallen nu deels binnen het plangebied en diverse terreinen dienen dan zo niet archeologisch beschermd in ieder geval onderzocht te worden.

Wij maken ons ook zorgen over het gebied Parklaan - St. Lambertusweg, waar 18 woningen zijn gepland. Zelfs links van de middeleeuwse grindweg naar de St-Lambertuskapel zijn woningen gepland! We hebben hier te maken met een deel van een oud cultuurlandschap dat teruggaat tot de middeleeuwen als zijnde de oudste kern van Reuver. Al in de 14de eeuw vormde dit gebied samen met de in St.-Lambertuskapel een domeingoed, dat eigendom was van de heren van Kessel. Op de Archeologische Monumentenkaart van Limburg is dit gebied dan ook met rood aangegeven.

Bovendien vragen we ons af wat de gevolgen zullen zijn voor het in deze hoek gelegen natuurgebiedje de Zangerweerd, een overblijfsel van de omgrachting van de aldaar gelegen boerderij Hof Leeuwen. Het betreft hier een kwelgebied op de overgang van middenterras naar laagterras, waar zelfs in de droogste zomer nog water staat. Dit soort kleine land-

schapselementen, hoe klein ook, vormen belangrijke biotopen voor aan water gerelateerde plant- en diersoorten.

Tussen de huidige Hoendercamp en Hoeve Roosendaal, hemelsbreed nog geen 200 meter van de Zangerweerd, maar wel enkele meters hoger gelegen, bevond zich eeuwenlang een soortgelijke poel. Deze staat reeds op 18^e eeuwse kaarten aangegeven als "Eendenpoel" en werd in de volksmond tot eind tachtiger jaren van de vorige eeuw "Hooverwierd" genoemd. Tijdens het graven van de fundering van een van de laatste huizen in de Hoendercamp is de ondoorlatende kleilaag dusdanig diep vergraven en beschadigd, dat de "Hooverwierd" leeg liep en uit het landschap verdween. We vrezen dat dit lot ook Zangerweerd zal treffen en dat dit ten prooi zal vallen aan verdroging als bovengenoemde bouwplannen doorgaan. Argumenten te over om tegen de geplande bebouwing zowel links van de St. Lambertusweg als nabij de Zangerweerd bezwaar te maken. Het oude cultuurlandschap wordt ter plekke dermate aangetast dat we dit onverantwoord achten.

Alle plannen die door de provincie Limburg de laatste jaren gemaakt zijn ten aanzien van natuur, cultuur, recreatie en toerisme zouden onze gemeente meer dan voldoende handvaten moeten bieden om juist nog veel zuiniger en behoedzamer met onze leefomgeving om te springen. Voor de natuurcompensatie in het kader van de A73 kan men amper genoeg ruimte vinden binnen onze regio. Het kan toch niet zo zijn dat onze eigen gemeente er nog een schepje bovenop doet en onze natuur- en cultuurelementen nog verder gaat aantasten?

In het zonnetje!

Op de ledenvergadering zijn twee leden door het bestuur in het zonnetje gezet.

De eerste is sinds de oprichting van de vereniging voortdurend zeer actief en heeft zich ingezet op talrijke gebieden.

Hij was secretaris van onze heemkundevereniging, kenner van de geschiedenis van Beesel, schrijver van veel artikelen zoals wel blijkt uit de jaarboeken, kortom een bijzonder fenomeen in het heemkundig leven van Maas- en Swalmdal. We hebben het natuurlijk over **FRANS GEERLINGS** uit Beesel.

Frans, de man met een tomeloze energie, gooit zich elk jaar opnieuw vol overgave in het redactionele werk om het jaarboek op de plank te krijgen. En dat doet hij al vanaf jaarboek 1 (1981). Niet alleen bij het jaarboek maar ook bij andere uitgaven van onze vereniging is Frans nauw betrokken.

Om maar eens een actueel voorbeeld te geven: bij het dialectboek van Paul Bloemen is de eindredactie in handen van Frans Geerlings. De hele lay-out is door hem verzorgd. Wie doet hem dat na!

Hij heeft echter nog energie over want naast al dit werk beheert hij ook nog de administratie van onze jaarboeken en verzorgt hij de bevoorrading van de verkooppunten.

Als bestuur zijn we zeer blij dat we iemand van zijn formaat, met zijn inzet en zijn kwaliteiten in ons midden hebben.

Een tweede persoon die op de ledenvergadering bijzondere aandacht kreeg is eveneens van zeer nabij betrokken bij het jaarboek, de vlag van onze vereniging. Als redactielid, als corrector en als schrijver. Maar ook op andere plaatsen komen we hem als schrijver of samensteller tegen. Voor wat onze eigen omgeving betreft verwijzen we naar het toponiemenboek over Beesel en Reuver, zijn publicatie over het onderwijs in Reuver en de betrokkenheid bij de totstandkoming van het wandelboekje uitgegeven in samenwerking met het IVN.

Naast schrijfwerkzaamheden ontwikkelt hij nog tal van andere activiteiten voor de vereniging. Om een voorbeeld te geven: hij is mede-initiator en organisator van de contactdagen waarop genealogie in het middelpunt van de belangstelling staat. Verder kun je bij de organisatie van de Open Monumentendag stevast op hem een beroep doen en is hij als gids bij historische, monumentale of zelfs biologisch waardevolle plaatsen, overal inzetbaar.

Hij heeft een schat aan historische gegevens verzameld waarmee hij iedereen met raad en daad bijstaat. Geregeld bezoekt hij

onze verenigingsavonden en helpt dan spontaan iedereen die met een vraag zit.

Binnen Maas- en Swalmdal is hij onze historische vraagbaak, ons wandelend archief en zijn naam is natuurlijk **LOE GIESEN** uit Reuver.

Beide leden kregen van de ledenvergadering een hartelijk applaus. Omdat beiden op de vergadering verhinderd waren, besloot het bestuur om hen thuis een bijzondere attentie namens de vereniging aan te bieden.

Microfiches

April 2003 kon de heemkundevereniging weer een nieuwe bron aan de genealogische documentatie toevoegen. Reeds vorig jaar werd bij het Rijksarchief Limburg geïnformeerd naar de kosten van het laten dupliceren van de microfiches van de burgerlijke stand van de gemeenten Beesel, Belfeld en Swalmen. In verband met de kosten is besloten om eerst de microfiches van de gemeente Swalmen te bestellen. Bovendien was dit nog een van de lacunes in onze collectie. Van Beesel en Belfeld waren reeds de doop-, trouw- en begraafboeken met de indexen daarop uit de negentiende en begin twintigste eeuw aanwezig. Daarnaast kon men reeds beschikken over de gegevens uit de Beeselse bevolkingsregisters. Voor Swalmen was tot dusver geen vergelijkbare bron uit de negentiende en twintigste eeuw voorhanden, wat stamboomonderzoek in die plaats aanzienlijk bemoeilijkte.

De microfiches bevatten naast de zogenaamde tienjaarlijkse tafels (indexen) de geboorteakten over de periode 1796-1902, de huwelijksakten over 1796-1922 en de overlijdensakten van 1796 t/m 1942. Maas- en Swalmdal beschikt over een reader zodat deze microfiches in het verenigingslokaal geraadpleegd kunnen worden.

Programma 2003

Zoals u wellicht gemerkt heeft is de februari-lezing van Guus Rüsing over begraafplaatsen en grafsymboliek wegens verhindering van de spreker niet doorgegaan. Het is de bedoeling dat deze lezing in het najaar alsnog gehouden wordt.

Het bestuur

Stichting Belfelds Museum

Na jarenlang touwtrekken, vergaderen en lobbyen lijken de plannen om "Het Superke" als museum te herbouwen realiteit te worden. Zoals uit de berichtgeving van de pers (Dagblad, stadsomroep) is op te maken, beginnen de plannen vorm te krijgen.

De heemkundevereniging was al vanaf het beginstadium van de werkzaamheden van de Stichting Belfelds Museum bij de realisatie van de plannen betrokken. Mede door de opheffing van Belfeld als zelfstandige gemeente was realisatie van de plannen vooralsnog onduidelijk. In die periode werd een pas op de plaats gemaakt.

De gelden van o.a. de donateurs werden gereserveerd om de plannen te promoten; er is een mooie brochure gemaakt waarmee de stichting 'de boer is opgegaan'. Dat heeft uiteindelijk geresulteerd in een stroomversnelling in het besluitvormingsproces. Er zijn diverse besprekingen met de verantwoordelijke wethouder geweest die tot een aantal concrete afspraken hebben geleid om de gereserveerde gelden van de voormalige gemeente Belfeld ter beschikking te stellen voor verwezenlijking van de plannen.

Nu de zaken weer aan het rollen zijn gebracht hoopt de stichting natuurlijk opnieuw steun te ontvangen voor de plannen, waarin ongetwijfeld nog veel tijd en geld gaat zitten.

Als u prijs stelt op de brochure (tegen kostprijs) kan hierop ingetekend worden en zal overwogen worden een herdruk te laten maken.

Een verzoek daartoe kan via E-mail (everstra@hotmail.com) of middels een briefje aan het secretariaat (Heuvelweg 5) doorgegeven worden.

Pas verschenen

Wandelen in het Grenspark Maas-Swalm-Nette.

Maas-Swalm-Nettepad is de titel van een wandelboek (160 blz. in kleur, A5-formaat) dat leidt door het Nederlandse en Duitse grensgebied.

De ruim 200 km lange route's in het boek beschreven zijn ingetekend op stafkaartjes. De route zelf is met geel-rode streepjes gemarkeerd.

Het boekje bevat tevens veel foto's en informatie over natuur, historie en landschap. Niet alleen wordt over het verleden en de huidige situatie verhaald, ook de in gang gebrachte en nog komende veranderingen in het leven van de mensen uit onze omgeving komen aan de orde.

De wandelroute (voor de meer ervaren wandelaar) is in de boekhandel, bij de ANWB en bij de VVV's verkrijgbaar voor € 15,70.

Als uitvloeisel van een actie in het Dagblad de Limburger zijn nog een aantal wandelgidsen te koop voor € 12,50.

Als u in het bezit wil komen van zo'n goedkoop exemplaar neem dan contact op met Luc Mol, tel. 077-4751740.

Zomaar een bidprentje

In de gebeden der geloovigen wordt aanbevolen
de ziel van zaliger

Maria Johanna Tusschenbroek

Echtgenootte van

Petrus Hubertus Thönissen,

geboren te Deil 24 Januari 1887, voorzien van de
H.H. Sacramenten der stervenden, overleden te
Belfeld 26 Juni 1917.

Wat is het leven van den mensch?
Een-rook die voor weinig tijds verschijnt
en verdwijnt. (Jac. IV, 15.)

Smartvol is het dat zij zoo spoedig aan
onze liefde ontviel. De benauwdheden
harer ziekte verdroeg zij met gelatenheid
en met overgeving aan den H. Wil des
Heeren.

Geeft uw hart niet over aan droef-
heid, wij allen zullen eenmaal verrijzen.
(I Cor. XV, 51) en daarna voor altijd te
zamen zijn bij God.

Helpt mij met uwe gebeden bij God.
(Rom. XV, 30.)

Mijn Jezus barmhartigheid. (300 d. afl.)

Zoet Hart van Jezus ontferm u mijner. (300 d. afl.)

Zoet Hart van Maria wees mijn heil. (300 d. afl.)

Jos. Timmermans, koster, Belfeld.

De huwelijksakte in Belfeld februari 1917 ondertekent zij met:
van Tusschenbroek. Haar geboorteplaats is Deil (aan de Linge
tussen Tiel en Gorinchem) terwijl ze ten tijde van het huwelijk
te Rotterdam woont en daar dienstbode is. In mei 1917 wordt
uit het huwelijk met Thönissen een dochter geboren die slechts
enkele maanden oud wordt. Thönissen vertrekt in augustus van
hetzelfde jaar naar Tilburg.

Wim Hoezen

Recepten uit grootmoeders tijd

“Karnemelkse pap” of in het Limburgs “Bótermelk”

Ik was toevallig een oud recept aan het uittikken voor onze zoon, toen ik de nieuwe Zeumer onder ogen kreeg. Ik vond het idee van Edith om een rubriek “recepten uit grootmoeders tijd” te creëren wel leuk. Dus dacht ik, “Ik stuur dit recept maar gelijk in”. Mijn echtgenote Leny maakt vaker ouderwetse karnemelkse pap. Vroeger was karnemelk een afvalproduct. De boeren die melk aan de melkcoöperatie leverden kregen regelmatig een hoeveelheid karnemelk geleverd. Karnemelk stond dus vaak op het menu. Tegenwoordig wordt karnemelk nog veel gedronken omdat het gezond is en goed is, naar men zegt, voor de lijn. Ook vroeger waren er heerlijke recepten voor karnemelk. Het hier volgende recept werd door onze ouders en grootouders gemaakt, maar ook nu zijn onze kinderen er nog dol op.

Ingrediënten:

- 1 liter boeren karnemelk**
- 1 eetlepel bloem**
- 1 lepel appelstroop**
- 1 eetlepel suiker**
- 2 eetlepels rozijnen**
- gedroogde zwarte pruimen**

Koop de karnemelk bij de boer. De karnemelk uit de supermarkt is te dun en gaat te snel schiften (klonteren).

Maak een papje van de bloem en een beetje karnemelk. Doe dit al roerend in de karnemelk en breng dit geheel al roerend aan de kook. Doe dit zorgvuldig, de karnemelk mag niet gaan schiften. **Dus blijf roeren tot aan de kook!!!**

Voeg nu als laatste de pruimen, de rozijnen, de suiker en de stroop toe. Laat dit nog een paar minuten doorkoken.

Laat de pap afkoelen en serveer ze koud.

Pierre van Lier

Belfeld 100 jaar geleden

A P R I L 1 9 0 3

Aan de universiteit van Gent is gepromoveerd tot doctor in de genees-, heel- en verloskunde de heer P. Janssen, onlangs tot arts bevorderd.

M E I

Bij de aanbesteding voor het bouwen van een boerderij te Reuver voor rekening van de heer Streng te Aarlanderveen, waren 12 inschrijvers. Aan J. Schreurs, als laagste inschrijver, is het werk voor f 10.700 gegund.

J U N I

Tot lid van het burgerlijk armbestuur, ter aanvulling van de vacature ontstaan door het ontslag van Antoon van Cleef, wordt eenstemmig benoemd: Jacob Hubert Rijs.

* * *

Metselaar Gerard Wanten verkoopt het door hem in 1897 gebouwde huis gelegen 'tusschen de Kret' (thans Industriestraat 24) incl. tuin en bouwland aan Peter Opstals voor f 1125,-.

* * *

Op 79-jarige leeftijd komt Bernard (ook genaamd Leonard) van Gerven, geboren te Bergeijk, te overlijden. Hij was weduwnaar uit het 1e huwelijk van Petronella Leijsten en uit het 2e huwelijk van Johanna Lankes.

Wim Hoezen

Indiëmonument in Belfeld 50 jaar

Aan de Irenelaan in het Burgemeester Harbersplantsoen in Belfeld werd vijftig jaar geleden, om precies te zijn op 11 april 1953, een voor Belfeld bijzonder monument onthuld. Het betreft het zogenaamde Indiëmonument. Het bestaat uit een op een hoge vierkante sokkel geplaatst beeld van een gewonde soldaat die door zijn strijdmakker wordt ondesteund. Op de sokkel zijn drie namen aangebracht van Belfeldenaren (P. Peeters, P. Peulen en M. Smeets) die gedurende de zogenaamde politionele acties in Indonesië om het leven zijn gekomen. Op de vier zijden van de sokkel zijn tevens het insigne van Orden en Vrede en de wapens van Belfeld, Limburg en Nederland uitgekapt.

Het 50-jarig bestaan is niet de enige reden dat het herdenkingsmonument de laatste tijd in de belangstelling staat. Een belangrijkere reden vormt de slechte staat waarin het beeldhouwwerk verkeert. Het gesteente is door weersinvloeden aangetast en vertoont op sommige plaatsen scheuren en beschadigingen. Het is dringend nodig om herstelwerkzaamheden uit te voeren. Om hier de aandacht op te vestigen hebben een aantal oud-Indiëgangers contact opgenomen met de gemeente Venlo om te bekijken of het beeld niet gerestaureerd kan worden. Het probleem was ook al bekend bij de voormalige gemeente Belfeld. Inmiddels hebben diverse oplossingen de revue gepasseerd: het aanbrengen van een dak boven het monument, het verplaatsen naar binnen, het vervangen van het beeld door een plaquette of het aanbrengen van een coating. De beste oplossing, namelijk het impregneren van het beeld met een conserverend middel, is dermate duur dat hiervoor het geld ontbreekt.

De heemkundevereniging heeft gegevens over dit monument verzameld om te kunnen beoordelen welke oplossing het beste is om het gedenkteken voor Belfeld te behouden. Dat dit de moeite waard is wordt door enkele bijzonderheden ingegeven die het monument een meerwaarde geven:

* Het beeld vormt een karakteristiek dorpsbeeld uit de vijftiger jaren in samenhang met het plantsoen, de omliggende woningen en als achtergronddecor de kerk. Terwijl de kerk en de daarbij behorende laan met plantsoen, symbool staan voor de naoorlogse wederopbouw van Belfeld, is het monument een uiting van het herstelde zelfbewustzijn van de Belfeldse samenleving na de Tweede Wereldoorlog. De betekenis van het gedenkteken reikt derhalve veel verder dan de drie namen die op de sokkel zijn aangebracht. In de naoorlogse jaren is de actieve vereniging van oud-Indiëgangers lange tijd bezig geweest om geld in te verzamelen voor de bekostiging. Ondanks het feit dat er vooral geld en aandacht uitging naar de noodzakelijke wederopbouw is het toch gelukt om dit verwezenlijken. Het gedenkteken is daarom min of meer de verdienste van de Belfeldse gemeenschap. Het gemeentebestuur stelde de locatie beschikbaar en reserveerde hiervoor een centrale plek in het nieuw geplande dorpshart van het dorp. Hieruit volgt dat het beeld op de huidige plaats gehandhaafd moet blijven. Verplaatsing naar binnen is geen optie, met name ook omdat daardoor een verarming van het openbaar kunstbezit zou optreden. Een aantal jaren geleden werd het H. Hartbeeld aan de Industriestraat-Kerkstraat wegens voortdurend vandalisme verplaatst naar de algemene begraafplaats. Dit betekende al een verarming van het Belfeldse straatbeeld wat betreft kunstwerken/beelden. Belfeld is toch al niet rijk aan kunstwerken.

* Het beeld is het eerste monument in Limburg en een van de oudste monumenten in Nederland dat de herinnering aan de politionele acties en de slachtoffers die dit eiste, levend houdt. De uitvoering van het kunstwerk in deze vorm is derhalve tijdgebonden aan de jaren vijftig. Vervanging door een moderne versie c.q. plaquette met namen ter plaatse doet afbreuk aan dit gegeven, nog afgezien van het feit dat dit niet past in het dorpsbeeld ter plaatse.

* De manier waarop de herdenking aan de drie Belfeldenaren wordt uitgebeeld is bijzonder. Weliswaar is het thema (de gewonde militair in de armen van zijn strijdmakker) niet onge-

woon voor oorlogsmonumenten, maar het feit dat dit thema voor de herdenking aan de politionele acties wordt gebruikt wekte wel verbazing bij o.a. het waarnemend hoofd afdeling kunsten van het ministerie van onderwijs, kunsten en wetenschappen. Zijn advies om het herdenkingsteken anders vorm te geven werd in Belfeld genegeerd. Piet Killaars gebruikte de gewonde of gesneuvelde militair twee jaar later ook voor zijn oorlogsmonument in Tegelen. Misschien had het monument in Belfeld een voorbeeldfunctie voor de regio. Dit is weer een reden om het monument in de huidige vorm te bewaren.

Het maken van een dak boven het monument is natuurlijk geen al te fraaie oplossing. Bovendien zou dit, net als het aanbrengen van een coating, slechts een tijdelijke oplossing betekenen omdat de schadelijke stoffen in het beeld hun vernietigende werk blijven voortzetten. Het beeld is gemaakt van poreuze Franse kalksteen dat helaas regenwater makkelijk opneemt.

Naar de mening van de heemkundevereniging moet het beeld op de huidige plaats en in de huidige vorm bewaard blijven. Als mogelijk alternatief is het maken van een afgietsel (alleen van het beeld) geopperd. Dat het monument eveneens als gedenkteken aan de naoorlogse politionele acties zijn waarde heeft behouden is af te leiden uit de toenemende belangstelling voor de oorlog in Nederlands-Indië waarvan de laatste jaren sprake is. Dit uit zich in een nog groeiende hoeveelheid monumenten, herdenkingen etc. Pas in 1988 werd in Roermond het nationale monument voor gevallen militairen in Indië onthuld. In Venlo zelfs pas een aantal jaren geleden. Het mogelijk verloren gaan van het Belfeldse monument is derhalve tegengesteld aan hetgeen in de samenleving aan de orde is.

Twan Ernst